

KJAK

Tøkk til ókendan vin

Manne Næs

Bíarvegur 137, Hvalba

Orðatakið sigur: alt kemur aftur, ið ikki er stolið. Góði vinur, takk skalt tú hava fyri, at tú fann mær turriklæðið. Eitt føroyskt vovið hálsturriklæð, sum eg hevði fingið frá eini systur mínari. Hon hevði sjálv vovið tað, og eg eri sera glaður fyri tað. 23/6 var eg á flogvøllinum og fylgdi Karin ávegis til flogfarið. Komin aftur til bilin, merki eg, at turriklæðið er vekk. Eg inn aftur at leita, har vit høvdu sitið og gingið, men nei. Komin aftur til bilin síggi eg, at tú hevur funnið tað og bundið tað um ein lyktapela. Tú kanst ætla, eg var glaður, tað bjargaði mær degnum. Stóra tøkk skalt tú hava, ókendi vinur. Kemur tú suður, ert tú vælkominn til kaffi hjá mær.

Dansur

yrking til ein málning hjá Sámal Joensen Mikines.

Sum rørslur í frumhavi,
eggjandi, óskiljandi,
sum verkir hjá fõðandi kvinnu,
treytaleysar, ófalsaðar,
við vóngóðum frumrørslum,
sáddar frá faðir og móðir,
til synir og døtrar.
Ætt eftur ætt,
gongur dansurin, vers fyri vers,
teskaður inn í ófõdda barnið
og nýfõðingin
borin at brósti,
í skýmingslõtum,
líka so væl hjá húskalli,
sum hjá bónda.
Kvæðini, ørindini,
umkvæðini, dansurin,
einasti verndareingilin hjá føroyska tungumálinum.
Ein mentunararvur,
arvaður inn í mergin av mentan,
um forfedrarnar,
livur í okkum.
Goymdur í stoltleika
í hjørtum á
okkum føroyingum,
eru kvæðini
og í merginum,
rytman, rørslan.
Okkara føroyski dansur.

Valdemar á L.

Mangt er undarligt ! Tørvur er á eykajáttan til eldrarøktina

Sirið Stenberg

Tjóðveldi

Nú er frammi í miðlunum, at eldraøkið allarhelst skal hava eykajáttan, tí at stõðan als ikki er nøktandi fyri hvørki búfólk, starvsfólk, avvarðandi ellan nakran. Og tað er sjálvsagt at gleðast um, at eykajáttanin kemur, tí stõðan er alt annað enn góð nógva staðni. Høvdu avvarðandi, starvsfólk og byggja felagið Eldramálið ikki víst á stõðuna í eldrarøktini, so hevði allarhelst onki hent. Vit í andstõðuni hava víst á somu trupulleikar í langa tíð, og Almannahverkið var eisini kunnað um stõðuna í eldrarøktini, men tað vísir seg, at ikki fyrr enn fólkíð rópar varskóð so hendir nakað. Og tibetur hava vit fólk, sum gera vart við seg, tí tað syrgiliga er, at tá ið vit vísa á stõðuna, so er tað sum kennist samgongan ikki við tað. Og tað er stórt spell, tí í veruleikanum tekur man tey eldru sum giðslar heldur enn at vilja viðganga, at andstõðan kann hava rætt. Hetta er bæði óvirðuligt og óbúgvíð.

Annað uppskot var til eykajáttan

Tá ið uppskot um eykajáttan kom fyri tingið beint áðrenn summarsteðgin varð víst á, at tørvurin á peningi var 6,2 milliónir. Eykajáttanin, sum varð latin, var uppá 4,1 millión, so tað sigur seg sjálvt, at tann eykajáttanin ikki var nóg mikið. Tí lögdu vit uppskot fram um eykajáttan uppá 6,2 milliónir. Tað uppskotið fall tíverri. Men nú vilja tey, sum feldur okkara uppskot koma við byggjari umbøn um eykajáttan. Hví vil nakar útseta eldrarøktina, og tey sum varða av fyri slikum ? Øll vistu at 4,1 millión ikki var nøktandi. Kann tað vera fyri at sleppa at vera hetja, tá ið tann seinna eykajáttanin verður samtykt ? eg veit ikki, men undarligt er. Ella kann tað vera nakað við, at man ynskir, at eldrarøktin kostar so lítið sum gjørligt við ársenda í ár, tí man hevur avgjørt, at eldraøkið skal leggjast út til kommunurnar at umsita 1 jan 2014 við somu upphædd, sum tað kostaði 31 dec 2013 ? Hvør veit ?

Tað er so ikki at undirmeta hvøja negativa ávirkning tað hevur havt á okkara eldru, á starvsfólk og okkum øll, at vit uppliva hvussu eldra-røktin, og tey eldru vera viðfarin og viðgjørd. Tann ótryggleika og tað stúran hetta hevur viðført hevur

stórar menniskjaligar avleiðingar.

Samgongan valdi eina óneyðuga og ónøktandi loysn

Um okkara uppskot um eykajáttan hevði verið samtykt, so vóru vit heldur ikki komin í tað stõðu, at peningurin bleiv tikin frá barnaumboðnum. Vit høvdu tikið pening av tí, sum var avsett til rentustuðul, tí framrokningar vístu, at har kom at loypa av. Man hevði sostatt kunnað fingið bæði í posa og sekk, men valdi heldur at taka peningin frá barnaumboðnum , og eina eykajáttan, sum als ikki var nøktandi, og sum man frammanundan visti einans var til at taka broddin av trupulleikunum í eldra-røktini.

Jú álvarsamari málini eru, tess minni vera tey viðgjørd

Ætlanin var ikki hjá samgonguni at koma við nakrari umbøn um eykajáttan til eldrarøktina áðrenn tingið fór í summarferiu. Almannahverkið var nevnliga kunnað um stõðuna, tá ið samgongan kom í tingið við eini eykajáttan áðenn summ-arsteðgin, og har var ongin umbøn um eykajáttan til eldrarøktina við. Sjálvt um Almannahverkið var kunnað um hvørjar avleiðingar ætl-

aðu sparingarnar fóru at hava við sær fyri tey eldru. At tey til dømis skuldu liggja meira í songini, ikki sluppu í bað sum vanligt, sparast skuldi uppá mat, reingerð o.s. fr. Eitt slíkt stórmál hevði man ongar ætlanir um at viðgera. Men hetta hava vit upplivað alt ov ofta, til dømis :

Fákækramarkið hevur man nú arbeitt við í uml 2 ár tí tað er so ómetaliga trupult- skattaskipanin bleiv umløgð uppá dagar !

Barnaumboðið hevur verið á dagsskrá í árávís- forskattingin av pensjónum tók nakrar dagar !

Skálabjarðartunnilin skuldi als onga viðgerð r-bakkaverjan í Sumba fyri 800 túsund krónur fekk 5 viðgerðir !

Og soleiðis er tað so mangt, sum er undarligt. Tað sigur um ikki annað, nakað um arbeidslag og raðfestingar. Vit í Tjóðveldi fara so at gera okkara til at viðgera eldraøkið bæði sakliga og gjølla. Tað er neyðugt tí hetta er eitt stórt og týðandi mál, sum nærum røkkur í hvørt hús í landinum, og tí, at tað hava tey eldru uppiðborið.

Ert tú fátøk/fátækur?

Bergur A. Dalsgarð

Landsstýriskvinnan í sosial-málum í Danmark setti fyri tveimum vikum síðani í gildi ein frymil fyri, hvussu fátæk-radømi kann roknað út. Frymilin er soleiðis: Tey, sum tjena minni enn helvtina av miðinntøkuni, eru fátøk. Spurningur: Hvat merkir miðinntøka, og hvussu høg er hon? Stutta svarið: Miðinntøkan er tann vanlig asta ársinntøkan í landinum, og miðinntøkan í Føroyum er

umleið 218.000 krónur. ERT TÚ FÁTØK/FÁTÆK-UR?

Ert tú ein av teimum, sum hevur eina ársinntøku uppá minni enn 109.000 krónur, so hevði tú verið fátøk/fátækur, um danski frymilin varð brúkt ur í føroyskum viðurskiftum. Frymilin verður brúktur upp á øll, sum hava arbeiði og eru eldri enn 15 ár.

Hvat skal hetta brúkast til? Fátækramarkið er upp-runaliga eitt vinstravent hugskot, og sostatt hevur Javnað-arflokkurin altíð tikið undir við at áseta eitt fátækramark. Hugskotið gongur út uppá, at tað politiska valdið (stjórnin) má hava hagtøl fyri stõðuna í landinum, so tað ber til at gera okkurt frá politiskari síðu fyri at skapa javna í sam-felagnum, og harvið fyribyrgja fátækradømi. Í nýggjari tíð hava bæði vinstra- og høgra-

vendir flokkar víst seg at vera áhugaðir í at fáa ásett eitt fátækramark, men tað gevur ikki meining, at høgavendir flokkar stuðla uppskotinum, tí hvat skulu hagtøl fyri fátækradømi brúkast til, um viljin til at viðurkenna og basa fátækradøminum gjøgnum tað almenna ikki er til staðar? Hvussu skal tað brúkast? Við at hava ein itøkiligan hátt at rokna fátækradømi út, kunnu politikararnir ikki tosa seg burtur úr, at tað finst fátækradømi. Sostatt verður politiski myndugleikin av-bjóðaður til at finna eina loysn upp á fátækradømið, og tann loysnin vil elva til ein meira vinstravendan figgjar-politikk, ið skapar størri javna í samfelagnum. Tað er svárari hjá tí fátækra ikki at hava ráð til at eta heilsugóðan mat, enn hjá tí ríka at rinda vanligan, norðurlendskan, progressi-

van skatt. At áseta eitt fátækramark fyri at basa fátækradøminum hevur inntil nú bert verið ein dreymur hjá sosialistum - nú er dreymurin fyri donsku sosi-alistarnar hálvt uppfyltur. Í lötuni arbeiðir ein bólkur undir Almannahráðnum við einum uppskoti um føroyskt fátækramark. Tað er gott og neyðugt. Soleiðis verður miðinntøk-an roknað: Miðinntøkan verður funn-in við at brúka hagtøl fyri ársinntøkur, sum eru at finna á heimasíðuni hjá Hagstovu Føroya. Ein talva verður gjørd, har inntøkan hjá løntakarum verður býtt upp í 1000'arar, so hvør stabbi umboðar eina árs-løn uppá so og so nógvar 1000